

Sámi allaskuvla
Sámi University College

FÁGAPLÁNA

Pedagogihkka ja oahppimáhttu

60 oahppočuoggá

Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu 1.-7.
VUO2014 1-7(2014-2017)

Dohkkehuvvon Dutkan-ja oahppostivrras 09.06.2015, áššis 78/15

OASSI I: PEDAGOGIHKKA JA OAHPPIMÁHTTU FÁGAPLÁNA

1. Fága namma

Sámegillii:	Pedagogihkka ja oahppimáhttu sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpus 1.-7. luohkáide
Dárogillii:	Pedagogikk og elevkunnskap i samisk grunnskolelærerutdanning 1.-7.
Suomagillii:	Pedagogiikka ja oppilaantuntemus, saamelainen opettajankoulutus 1.-7. luokat
Engelasgillii:	The Subject of Pedagogy and pupil knowledge in Sámi Secondary school Teacher Education

2. Oppalaš dieđut fága birra

Fágakoda	POM 1.-7.
Galle čuoggá	60 oahppočuoggá
Oahpu lágideapmi	Pedagogihkka ja oahppimáhttu oahpahuvo guđa (6) lohkanbaji badjel. Oahppu juhkkovuo njealji (4) oasseovttadagis. Juohke oasseovttadat vástida 15 oahppočuoggá. Lea sierra eksámen juohke oasseovttadagas. Sámi allaskuvlla fállá <i>Pedagogihkka ja oahppioahpu</i> geabbilisoahppun deaivvadeamiiguin ja neahttaoahpaha bokte. Hárjehallanverddeásahusat (hárjehallanskuvllat) leat guovddáš ovttasbargoguoimmit ja oahppanarenat. Neahttagulahallanreaidu geavahuvvo earret eará oahpahussii, diehtajuohkimii, bagadallamii, gulahallamii, fágabargguid juogadeapmái ja sisabuktimiidda.

Pedagogihkka ja oahppimáhttu 4 oasseovttadaga:

POM 101 (15 č)	Oahpaheaddji láchá vuodu ohppiid oahppamii ja ovdáneapmái
POM 102 (15 č)	Ohppiid fágalaš, sosiálalaš, persovnnalaš oahppan ja ovdáneapmi
POM 201 (15 č)	Oahpaheaddji profešuvdnarolla ja identitehta ovdáneapmi
POM 202 (15 č)	Bachelorprošeakta, dieđateoriija ja dutkanmetodat

3. Oahppoprográmma gullevašvuohta

POM 1-7 lea oassin 4 jagi profešuvdnaoahppoprográmmas; Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahpus 1.-7. luohkáide.

4. Sisabeassangáibádusat

Oppalaš lohkangelbbolašvuhta dahje reálagelbbolašvuhta ja sámegiella. Ohccis galget leat 35 skuvlapoengga ja árvosátni 3 dárogielas ja sámegielas oktii ja matematihkas, dahje vástideaddji gelbbolašvuhta eará riikkain. Sámegiela gáibádusa sáhtta deavdit čuovvovaš vugiid mielde: Norgga joatkkaskuvllas sámegiella 1. dahje 2. giellan 2, Suoma logahagas eatnigielladutkkus dahje guhkes amasgielladutkkus ja Ruota gymnásas eatnigiellan (*modersmål* 200 čuoggá) dahje ođđaáigásaš giellan (*moderna språk* 200-300 čuoggá) dahje vástideaddji sámegieloahppu doaibmi njuolggadusaid mielde. Sámegiela gáibádusa sáhtta maid deavdit sámegiela lohkanbadjeoahpuin, 30 oahppočuoggá, dahje vástideaddji oahpuin dahje ceavzit giellageahččaleami maid Sámi allaskuvla lágida. Jus lea eahpesihkarvuhta man dási gelbbolašvuhta ohccis lea, de ášši ovddiduvvo fágalaš árvvoštallamii ja meannuduvvo dán vuodul

5. Oahpahusgiella

Oahpahus lágiduvvo váldooasis davvisámegillii. Oahpu váldooahpahusgiella lea sámegiella. Oahpahus sáhtta leat skandinávalaš gielaide ja engelasgillii. Čálalaš barggut ja eksámenbarggut čállojuvvojit sámegillii.

6. POM 1.-7. oppalaš sisdoallu

Sámi allaskuvlla oahpaheaddjioahpus *Pedagogihka ja oahppimáhtu* (POM) fága vuolggasadji lea sámiid ja eamiálbmogiid diehtu ja máhttu. Máná ovdáneapmi, oahppan, bajásgeassin bajásšaddandiliin guorahallojuvvojit fágapedagogalaččat, sámi ja eamiálbmot ipmárdusain. Fága vuodđun lea sámi servodaga mánggabealatvuhta ja mánggakultuvrralaš servodaga huksen, sámi kultuvra ja sámegielaiddilli, historjjás otná beaivái ja boahttevuhhtii. Sámi árbevirolaš oahppanoainnut, oahpahusvuogit ja bajásgeassin leat vuolggasadjin ja dat mo sáhttit skuvllas dáid sirdit ođđa áigái. Sámi pedagogihkka ja oarjemáilmmi pedagogihkka heivejuvvojit skuvlla áigái ja báikkái heivvolaš vugiin nu ahte sámi máhttu šaddá sámi skuvlamáhttun.

Sámi ohppiid ovdánahttima, iešvuoda ja dárbbuid geahčastagas fágii laktojuvvojit luonddu-, giella- ja kulturipmárdus, ja oahppama lahkoniit dáiguin perspektiivvaiguin: oahppit sámi árbevierus ja ođđa áiggis, kultuvrralaš mánggabealatvuhta riggodahkan, ja sámi oahppit eamiálbmogin. Oahppit báikkálaš servodagas ja kultuvrralaš mánggabealatvuodas fátmasta maddái variašuvnna ja mánggabealatvuoda sámi servodagas. Sámi oahpaheaddjigelbbolašvuhta searvidahtta ohppiid, geain leat iešguđetlágan etnalaš, kultuvrralaš, sosiálalaš ja gielalaš duogážat.

Guovddáš fáttat oahpus leat ovdamearkka dihte didaktihkalaš gelbbolašvuhta, vuodđogálggaid ovdánahttin, fágagelbbolašvuhta, oahppanjodiheapmi, ovttasdoaibman, gulahallan, profešunalitehta, etihkka, rievdadangelbbolašvuhta, birgen ja eallin dynámalaš oahppanmáilmmis.

7. Oahppanjoksosat

Fágaplána láidehusas leat njeallje oasseovttadaga, máhtut, gálggat ja oppalaš gelbbolašvuohta, man siskkobealde huksejuvvo vuoddu mii vurdojuvvo olahuvvon oahpu áigge.

8. Oahpahan- ja oahppanvuogit

Studeanttaid aktiivvalaš doaimmat, searvebarggut ja iešheanalaš oahpu háhkan leat guovddázis oahppamis. Deaivvademiin, sihke báikkis ja go lea neahttavuđot oahpahusas, deattuhuvvo oahppan joavkkus. Deaivvademiide gáibiduvvo aktiivvalaš oasálastin, mii mearkkaša searvat oahpahussii, eará studeanttaid bargguid ovdanbuktimiidda ja ságastallamiidda. Iešheanalaš bargui gullet lohkanmeari teavsttaid ja eará diehtoháhkamiid bokte háhkat vuodu fágalaš ságastallamiidda, bargohárjehallanáigodahkii ja sisabuktinbargguide.

Diehtujuohkin- ja gulahallanteknologiija geavahuvvo aktiivvalaččat oahpus ja gulahallamis sihke gáibida ahte studeanttas lea alddis dihtorraiddut, dohkálaš interneahhtaoktavuohta ja **son** háhká máhtu geavahit dan neahttagulahallanreaiddu maid Sámi allaskuvla geavaha. Deaivvademiid gaskkas geavahuvvo neahttagulahallanreaidu earret oahpahussii, sisabuktimii, bagadallamii ja fágabargguid juogadeapmái.

Muitoreaidun studeanta ásaha fágalogga (oahppanbeaivegirjji) nu ahte šaddá dihtomielalaš iežas oahppamis ja ovdánahtta reflekteerendáiddu. Studeanta hukse alces profeshuvdnamáhpa masa son oahpu vuolde čohkke fágalaš bargguid mat čájehit praktihkalaš pedagogalaš bargguid su fágaduogáža vuodul. Profeshuvdnamáhppa dievasmahttojuvvo juohke lohkanbajis. Stuoat čálalaš barggu čadaheami oktavuodas fállu bagadallan masa studeanta ráhkkana čuolbmačilgehusa bokte. Studeanta galgá ohealit bagadallama ja čovdosiid aktiivvalaččat vai oahppá oahpaheadjeprofešunalitehta iešvuodaid. Oasálastin oahpahussii (neahttaoahpahussii ja deaivvademiide) lea geatnegahtton. Eretleahkima galgá buhttet sierra barggu bokte, mii šiehtaduvvo fágaoahpaheaddjiin.

9. Gáibádusat beassat eksámenii

Čuovvovaš barggut galget leat čadahuvvon ja dohkkehuvvon fágaovddasvástideaddji bokte ovdal go studeanta beassá loahpalaš eksámenii.

- Ovttaskas lekšuvnnaid ja čoahkkanemiid barggut galget leat čadahuvvon ja dohkkehuvvon.
- Dohkkehuvvon barggut sierra bargogáibádusat ektui njealji (4) iešguđet oasseovttadagas.
- Dohkkehuvvon oasseksámenat njealji (4) iešguđet oasseovttadagas
- Hárjehallanáigodagat, hárjehallanbarggut, ráhkkaneamit ja raporteremat galget leat čadahuvvon, dohkkehuvvon ja duodaštuvvon.
- Profeshuvdnamáhppa.

Dohkálašvuodaárvoštallan gullá oassin sihke fágaoahpahussii, eksámeniid ceavzimii ja hárjehallamii.

Profeshuvdnamáhppa

Profeshuvdnamáhpa bokte studeanta ádde oktavuoda iešguđege bargovuogi ektui ja čájeha proseassa ja iežas ovdáneami. Máhppa galgá čájehit studeanta fágalaš, persovnnalaš ja

profešuvnnaš ovdáneami. Profešuvdnamáhpas dokumentere studeanta čađahuvvon doaimmaid ja su oahppama. Pedagogalaš oassi čájeha ja duođašta studeantta ovdáneami oahpaheaddjin ja su iežas bálgá oahpaheaddjeprofešuvdnii POM 1.-7. oahpu oppalaš oahppanjoksosiid ektui. Profešuvdnamáhpá čuovvu studeantta olles oahppoáiggi. Dasa gálgá studeanta bidjat oahppobargguid ja daid bokte čájehit man láhkai lea olahan oppalaš oahppanjoksosiid. Studeanta hukse profešuvdnamáhpá ovttasbarggus fágaoahpaheddjiiguin. Pedagogalaš oassi lea vuodđun árvvoštallamii ja loahpalaš eksámenii.

10. Eksámen

Oasseeksámenat ja loahpalaš eksámen

Njealji (4) oasseovttadagas čađahuvvojit **4 oasseeksámena** iešguđet hámis.

Loahpalaš eksámen lea oktagaslaš, 30 minuhta *njálmmálaš ovdanbuktin* gos studeanta ovdanbuktá ja čilge bargguid iežas **profešuvdnamáhpá** pedagogalaš oasis ja lohkanmeari vuodul. Dasa lassin lea 15 minuhta fágalaš *ságastallan ovdanbuktima* harrái ja 15 minuhtta *gažadeapmi* lohkanmeari vuodul.

Árvosánit addojit ECTS vuogádaga mielde A-F, mas A lea buoremus árvosátni, E lea vuolimus ceavzinárvosátni ja F mearkkaša ahte ii leat ceavzán. Muđui čujuhuvvo Sámi allaskuvlla loahpalaš árvvoštallan ja eksámen njuolggadusaide.

Iešguđetlágan eksámenoasáža deaddu:	
Eksámenvuohki	Eksámena árvvoštallama deaddu loahpalaš árvosánis
Oasseovttadagaid árvosánit oktiibuot	50 %
Profešuvdnamáhpá ovdanbuktin, čilgen ja sagastallan (30+15 min)	40 %
Gažadeapmi lohkanmeari vuodul (15 min)	10 %

11. Lea go privatistan vejolaš váldit dán fága?

Studeanta ii sahte privatistan váldit POM 1.-7. eksámena dehe oasseovttadagaid oasseeksámeneid. Oahpu oahppanjoksosiid ja bargogáibádusaid olaheapmi eaktuda studeantta oassálastima ohppui. Muđui čujuhuvvu U/A láhkii pg. 3-8(2).

12. Kvalitehtasihkkarastin

Studeantadásis árvvoštallojuvvo oahppu evaluerenčoahkkimis dehe árvvoštallanskovi bokte. Ásahusdásis árvvoštallojuvvo oahppu fágaraportta, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja studeanttaid árvvoštallamiid vuodul. Muđui čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii.

13. Lohkanmearri

Lohkanmearri láidesta studeanttaid oahpásmuvvat sámi ja eamiálbmogiid dutkan- ja ovdánahttinbargguide, áigeguovdilis guorahallamiidda ja fágačállosiidda, ja sámi árbevirolaš dieđuide. Váimmuslohkanmearri lea sámegillii dalle go lea olahanmutter ja muđui skandinávagielaide ja sáhtta maiddá leat engelasgillii.

Oasseovttadagaid oahppanjoksosat leat muđui nu čielgasat ahte studeanttat iešheanaláččat sáhttet háhkat heivvolaš lohkanmeari. Maiddá njálmmálaš gáldut (omd. eallilan olbmot) leat ávkkálaččat dieđuid háhkamis.

Oppalaš lohkanmearri lea sullii **2400 siiddu** (POM 101, POM 102 ja POM 201), ja sullii 800 siiddu juohke oahppoovttadagas. Studeanta ieš beassá válljet muhtin osiid čujuhuvvo sierra lohkanlistui mas lohkanmearri iešgudetlágan oahppoovttadagain boahtá ovdan. Studeanta galgá nuppát ja goalmát jagi válljet lohkanmeari bachelorprošeaktabarggu oktavuodas, ja galgá buktit iežas lohkanmearrelisttu dohkkeheapmái fágalaš ovddasvástideaddjis.

OASSI II: POM 1.-7. OASSEOVTTADAGAT

POM 101 – Oahpaheaddji láhčá vuodu ohppiid oahppamii ja ovdáneapmái

15 oahppočuoggá

Sisdoallu

Guovddáš pedagogalaš fáttat nugo máná ovdáneapmi, oahppan ja bajásgeassin guorahallojuvvojit fágapedagogalaččat, sámi ja eamiálbmot ipmárdusain. Studeanta oahpásnuvvá sámi skuvlahistorjái ja čielggada iežas skuvlavásáhusaid maiddái dan vuodul. Oahpus guorahallojuvvo maiddai man láhkai oahpahusas sáhtta fátmastit sámi árbevirolaš máhtu ja dieđu. Oahppu čilge iešguđetlágan pedagogalaš surggiid. Oahpásmuvvat iešguđetgelágan pláneraidduide. Oahpus guorahallojuvvojit vuodđogálggat vuodđun oahppamii ja ovdáneapmái ja oktavuodát gaskkal didaktihkalaš eavttuid ja oahppi ovdáneami. Oahppu sisttisoallá iešguđetgelágan oainnuid ohppiid oahppan- ja sosialiserenproseassain (sámi) konteavsttain.

Oahppanjoksosat

MÁHTTU

Studeanttas

- lea máhttu sámi skuvlla iešvuodas, historjjás, ovdáneamis ja sajádagas sámi servodagas ja servodagas muđui.
- lea máhttu sámi árbevirolaš oahppanoainnut, oahpahusvuogit ja bajásgeassin.
- lea máhttu vuodđogálggain vuodđun oahppamii ja ovdáneapmái.
- lea máhttu láhkavuodu birra, nu movt skuvlla ulbmila, árvovuodu, oahppoplánaid ja ohppiid iešguđetlágan vuoigatvuodaid birra.
- lea máhttu oahppoplánabargguin ja skuvllas organisašuvdnan.
- lea máhttu luohkkájođiheamis ja luohkkábirrasis ja máhtta ovdánahttit oktavuodaid ohppiiguin ja ohppiid gaskkas.
- lea máhttu mánggalágan bargo- ja gulahallanvugiin, oahppanressurssain ja oahppanarenain ja ádde mihttomeriid, sisdoalu, bargovugiid, árvvoštallama ja ovttaskas ohppiid eavttuid oktiigullelašvuoda.

GÁLGGAT

Studeanta

- lea vuoddoipmárdus pedagogalaš jurdagiid ektui , ja movt sáhtta lágidit (sámi) skuvlla doaimmaid iešguđetlágán vugiid mielde, ja lea máhttu ávkin atnit sámi árbevirolaš oahppanoainnut ja oahpahusvuogit oahpahusas.
- lea vuoddoipmárdus skuvlla organisašuvnna birra ja movt skuvlakultuvra váikkuha oahppanbirrasi ja bargobirrasi.
- lea diehtu oahppanmihttomeriid ja vuodđogálggaid birra.

- lea máhttu lágídit ja jođihit hutkás oahppanbirrasiid ja heivehit oahpahusa iešguđetlágan ohppiid návccaide, attáldagaide ja beroštumiide, ja searvidahtta ohppiid, geain leat iešguđetlágan etnalaš, kultuvrralaš, sosiálalaš ja gielalaš duogážat.
- lea máhttu árvvoštallat ja duodaštit ohppiid oahppama ja ovdáneami oahpahusa mihttomeriid ektui, rávvat nu ahte ovddida oahppama ja veahkehit ohppiid árvvoštallat iežaset oahppama.
- lea áddejupmi teknologiiija- ja mediaovdáneami servodatlaš perspektiivvaid (dorvvolaš geavaheami, persovdnasuodjalusa, jietnadanfriddjavuođa) ja bastá mánáid ja nuoraid veahkehit oazžut reflekterejeaddji oktavuoda digitála arenaide.
- lea máhttu kritihkalaččat reflekteret iežas ja skuvlla geavadiid.
- lea áddejupmi globála gažaldagaid ja bissovaš ovdáneami birra.

OPPALAŠ GELBBOLAŠVUOHTA

Studeanta

- bastá nannet sámi, eamiálbmot ja máŋggakultuvrralaš áššiid skuvlla barggus, ja toleránssa álbmogiid gaskkas ja etihkalaš dihtomielalášvuoda skuvlla árvovuoduin guovddáži.
- bastá ovdánahttit demokratiijaáddejumi, demokrátalaš oassálastima ja bastá kritihkalaččat reflekteret (sámi) oahppi, luohkká ja joavku dárbbuid.

Gáibádusat beassat eksámenii

Studeanta gálga leat:

- oasálastán aktiivvalaččat oahpahusas (sosiálalaččat, fágalaččat ja olmmošlaččat).
- čoavdán addojuvvon didaktihkalaš plánenbarggu ja njálmmálaččat čilgen ja digaštallan iežas čovdosa studeantasemináras dahje čađahan sullasaš barggu.
- čállán fágateaksta mearriduvvon fáttás.

Oasseksámen

Oasseksámen lea ruovttueksámen. Studeanta čállá fágateavstta sullii 6-8 siiddu. Oktagaslaš bargu. Bargu árvvoštallojuvvo ECTS vuogádaga mielde.

Sisdoallu

Oahpus guorahallojuvvo oahppi resurssaid ja maiddái hástalusaid, mat láktasit su oahppamii, gulahallamii ja ovdáneapmái. Oahpus deattuhuvvojit maiddai heivehuvvon oahppan earenoamášpedagogalaš doaimmat, ja doaimmat manaide geain leat earenoamáš dárbbut.

Oahppanjoksosat

MÁHTTU

Studeanttas

- lea máhttu ohppiid bajásšaddanberrasa ja identitehtabarggu birra.
- lea máhttu ohppiid oahppama, ahtanuššama, ovdáneami ja vuodđogálggaid vuoddoáššiin iešgudetlágan sosiála, mánggakultuvrralaš ja mánggagielalaš konteavsttain.
- lea máhttu ohppiid lohkan- ja čállinoahpu birra.
- lea máhttu lágaid, mearrádusain ja soahpamušain mat gusket oahpahussii ja ohppiide.
- lea dovdamuš (sámi) mánáid vuoigatvuodain našunála, davviriikalaš ja riikkaidgaskasaš perspektiivvain, riikkaidgaskasaš šiehtadusain, eamiálbmotnjuolggadusain ja našunála lágain.
- lea máhttu (sámi) ohppiid bajásšaddan- ja oahppandilálašvuodaid.
- lea máhttu ovttasbarggu ja fierpmádathuksen bajásšaddanáhusaid gaskkas, ja ovttasbargu áshusaiguin mat dahkamušas ohppiiguin (omd. BUP, PPR).

GÁLGGAT

Studeanta

- lea máhttu váldit vuhtii dásseárvvu ja sohka bealrollaid, ja lea máhttu givssideapmi birra, ja máhtta láchit oahppanberrasa mat váldit vuhtii juohke ohppiid.
- máhtta sajustit ja gozihit (sámi) mánáid vuoigatvuodaid.
- máhtta heivehit oahpahusa mánggakultuvrralaš ja mánggagielalaš geahččanvugiin.
- máhtta fievrridit sámi árbevirolaš oahppanoainnuid ja oahpahusvugiid oahpahussii.
- máhtta heivehit oahpahusa mat váldit vuhtii iešgudetgelágan ohppiid ja ohppiid oainnuid ja duogážiid oahpahasas.
- máhtta gulahallat ja bagadallat ohppiid ja bargoskihpariid heivvolaš vugiin.

OPPALAŠ GELBBOLAŠVUOHTA

Studeanta

- bastá doarjut (sámi) ohppiid ovdáneami ja identitehtahuksema.
- oččoda gelbbolašvuohta oahppama láidesteamis, ja luohkká- ja joavkojodiheamis.
- oččoda gelbbolašvuohta dan birra mo oahpaheadji sáhtta dustet earenoamáš pedagogalaš dárbbuid ohpiin.

Gáibádušat beassat eksámenii

Oahpus gálgá studeanta leat čađahan:

- oasálastán aktiivvalaččat oahpahas (sosiálalaččat, fágalaččat ja olmmošlaččat).
- dohkkehuvvon prošeaktabarggu okto dahje unnit jovkkožis dahje sullasaš barggu. Oassái bargui galgá válljet vuogas ja heivvolaš lohkanmeari ja ovdanbuktit dan.

Oasseksámen

Oasseksámen lea ruovttueksámen gos studeanta čállá fágačálloša prošeaktabarggu ja lohkanmeari vuodul. Oasseksámen árvvoštallojuvvo ECTS vuogádaga mielde.

Sisdoallu

Oahppu hukse guovtti vuosttaš oahppoovttadaga ala historjjálaš, filosofalaš, servodatlaš ja riikkaidgaskasaš oainnus. Vuolggasadji lea eamiálbmogiid iešguđetlágan sosialiserenarenat ja vuogádagat bajásgeassimii ja oahppamii. Oahpus guorahallojuvvojit eamiálbmogiid iešguđetlágan pedagogalaš jurddašeapmi, oahppan- ja bajásšaddanvuogádagat ja movt sáhtta dustet daid formála ášahusain. Oahpu guovddážis leat sámiid erenoamáš kultuvrralaš- ja gielalašvuodđu ja lágidit, dustet ja čovdit dan ektui skuvladoaimmaid.

Guovddážis lea maiddái guorahallat man láchkai oahppan- ja bájaššaddanášahusvuogádagat iešguđege davviriikkain ja eamiálbmotguovlluin dustejit servodaga bajásgeassin-, diehto- ja máhttofievrridandárbbuid boahttevaš buolvvaide.

Oahpus digaštallojuvvojit oahpaheaddji vejolašvuodát iežas profeshuvdnarolla hábmejeaddjin ja skuvlla ja sámi servodaga oktavuoha.

Oahpus guorahallojuvvojit sámi skuvlla doaimmat, hástalusat ja ovdánahttinvejolašvuodát organisašuvdnateorehtalaš- ja bagadallanteorehtalaš perspektiivvaid vuodul.

Pedagogalaš profeshuvdnahástalusat ja vejolašvuodát, didaktihkka, fágat ja fágadidaktihkat reflekterejuvvojit iešguhtege oahppi dárbbuid ektui.

Oahppanjoksosat

MÁHTTU

Studeanttas

- lea diehtu oahpaheaddjirolla ja profeshuvdnaetihkalaš gažaldagaid ovddideamis.
- lea máhttu áddet oahpaheaddji vejolašvuodát iežas profeshuvdnarolla hábmejeaddjin,
- lea áddejupmi maid mearkkaša mávssolaš ja eaktodáhttui ovttasbarggu ja gulahallama mánáiguin, rávisolbmuiguin ja sohka buolvvaid gaskkas, skuvllaid ja ruovttuid ja eará ášahusaid gaskkas.
- lea máhttu sámi, eamiálbmot, našunála, davviriikalaš ja riikkaidgaskasaš dutkan- ja ovddidanbargguin mat gusket oahpaheaddjeprofešuvdnii.

GÁLGGAT

Studeanta

- máhtta kritihkalaččat reflekteret iežas ja skuvlla geavadiid go ovdánahtta oahpaheaddjirolla ja profeshuvdnaetihkalaš gažaldagaid.
- máhtta ovttasrádiid váhnenovddasteddjiiguin ja fágalaš ášahusaiguin gávnnahit ja fuobmát ohppiid dárbbuid, vai dárbašlaš doaimmabijut álggahuvvojit.
- máhtta lágidit dili mii ovddida entreprenevravuoda ja máhtta searvvahit oahpaheapmái báikkálaš bargo-, kultuvra- ja servodateallima, árbediehtoguddiid ja resursaolbmuid.
- máhtta heivehit oahpahusa mánggakultuvrralaš ja mánggagielalaš geahččanvugiin.

- máhtta heivehit oahpahusa ja lágídit skuvla nuppástuhttin- ja ovdánahttindoaimmaid, sihke ohppiid ja joavkkuid ektui ja skuvlla oppalaš perspektiivvas, omd. ovttasbarggus ohppiiguin, váhnemiiguin, bargoustibiiguin, lagašservodagas ja/dahje ovttasbargofágaásahusaiguin.

OPPALAŠ GELBBOLAŠVUOHTA

Studeanta

- bastá fuobmát iežas oahppan- ja gelbbolašvuodadárbbuid oahpaheaddjiprofešuvnnas.
- bastá oaččuhit profešuvnnalaš oahpaheaddjisearvevuoda nu, ahte ovdánahtta geavada ja profešuvdnaetihkalaš vuodđudusa.
- bastá oaččuhit profešuvnnalaš searvevuoda sámi oahpaheddjiid gaskii dainna ulbmiliin ahte ovdánahttit buori geavada ja profešuvdnaetihkalaš vuodđudusa maiddái riikarájiid rastá.
- lea háhkan nuppástuhttin- ja ovddidangelbbolašvuoda, mainna bastá dustet skuvlla boahhtevuodas.
- oažžu gelbbolašvuoda oahpponeavvu ráhkadeamis.

Gáibádusat beassat oasseksámenii

Studeanta galgá leat:

- oasálastán aktiivvalaččat oahpahasas (sosiálalaččat, fágalaččat ja olmmošlaččat).
- ráhkadan plána nuppástuhttin- ja ovdánahttindoaimmaide ja oahpponeavvui mii ovdánahtta eamiálbmogiid dieđu ja máhtu dahje sullasaš barggu. Vejolašvuodaid mielde nuppástuhttin- ja ovdánahttindoaimmat ja oahpponeavvu maiddái čađahuvvo hárhjhallamis ja nu testejuvvo árgabeavvi skuvlaeallimis.

Oasseksámen

Oasseksámen leat nuppástuhttin- ja ovdánahttindoaimmat ja oahpponeavvu maid sáhtta geavahit bargooktavuodas. Jos studeanta háliida rahkadit filmma, čájáhusa dehe eará, dat lea vejolaš spiehkastit barggu čálalaš hámmis. Bargu árvvoštallojuvvo ECTS vuogádaga mielde.

Sisdoallu

Bachelorprošeakta, dieđateoriija ja dutkanmetodat

Goalmmát jagi čadahuvvo ovttaskas bachelorbargu. Bachelorbargu lea dutkanbargu, mas galgá čatnat oktii fágateoriijaid ja praktihkalaš vásáhusaid. Sámi skuvladutkama, sámi dutkama ja eamiálbmotdutkama guovddáš bealit ja dutkama prinsihpat ja metodat lea guovddášis. Bachelorbargu vuodđuduvvo oahpaheaddji praksisii. Studeanttat vudjot kritihkalaččat ja fágalaččat sámi oahppo- ja skuvlaáššiide, ja oidnet ovdánahtttindárbbuid. Studeanttat vudjot akademalaš čállimii ja dutkanetihkalaš beliide. Oktavuolta oahpahusa ja dutkama gaskkas huksejuvvo.

Lea vejolaš čatnat bachelorprošeavtta oassin Sámi allaskuvlla dutkan- ja ovdánahtttindoaimmaide.

Bachelorbarggus

- čohkke empiriija
- analysere teoriijaid
- bidjá oktii ja gaskkusta empiriija ja teoriija
- árvoštallá kritihkalaččat ja digaštallá empiriija ja teoriija, iežas ja earáid
- ovdánahte refleškuvdna- ja gaskkustandáiddu
- ovdánahte fágateavsttaid čállingelbbolašvuoda

Oahppanjoksosat

MÁHTTU

Studeanttas

- lea vuoddoipmárdus dieđateorehtalaš dieđu birra, ja seammás huksejuvvo vuodđomáhttu eamiálbmot dutkama birra.
- lea máhttu dutkanmetoda áššiid birra ja son ádde mo dutkamiin sáhtta fáhtet praktihkalaš, fágalaš ja pedagogalaš beliid oahppodiliin, erenoamážit eamiálbmot oahpahas.
- lea máhttu čadahit bachelorbargu.

GÁLGGAT

Studeanta

- máhtta iešheanalachčat ja ovttas earáiguin plánet, čadahit ja reflekteeret oahpaheami fágaid siskkobealde ja fágaid rastá, mas vuolggasadjin leat sámi árbevirolaš máhttu ja dutkan- ja vásáhusvuodđosaš máhttu.
- máhtta kritihkalaččat reflekteeret, árvoštallat ja geavahit heivvolaš dutkanbohtosiid ja ieš čadahit systemáhtalaš ovddidanbarggaid.

OPPALAŠ GELBBOLAŠVUOHTA

Studeanta

- digaštallá dála dili sámi skuvllas eamiálbmogiid pedagogalaš vuolggasajiin dieđateorehtalaš vuodđoipmárdusa vuodul.
- bastá kritihkalaččat reflekteret ja geavahit dutkanetihkalaš vuodđudusa.

Gáibádusat beassat eksámenii

Studeanta galgá leat oasálastán aktiivvalaččat semináras ja bagadallamis. Studeanta vällje fáttá, hábme ja čilge iežas dutkamuša relevánta gažaldagaid ektui. Bagadalli dohkkeha fáttá ja bagadallá studeantta barggadettiin. Studeanta ráhkada plána mas vällje bargovugiid ja mas čájeha fágalaš ovdáneami.

Eksámen

Bachelorbargu lea oktagaslaš eksámen. Bargoviidodat lea birrasat 20-25 siiddu čálus. Bustávva sturrodat 12 ja 1 1/2 linjjáid gaskkas. Njálmmálaš eksámen bachelorbarggu vuodul.

Okta árvosátni addojuvvo guovtti eksámena vuodul ECTS vuogádaga mielde, mas A lea buoremus árvosátni ja E lea vuolimus ceavzinárvosátni. Son gii oážžu árvosáni F (ii leat ceavzán) eksámenis, sáhtta geardut eksámena Sámi allaskuvlla dábálaš njuolggadusaid mielde. Muđui čujuhuvvo Sámi allaskuvlla árvvoštallan- ja eksámennjuolggadusaide.

Lohkanmearri

Galgá leat 300- 400 siiddu, ja galgá leat relevánta bachelorbarggu fáddái. Studeanta vällje ieš lohkanmeari maid bagadalli dohkkeha.

Aikio, Aimo (2000). *Olbmo ovdáneapmi*. Kárášjohka: Davvi Girji. (273 s.)

Aikio-Puoskari, Ulla (2005). Sámioahpahusa saji golmma Davviriikka vuodđoskuvlavuogádagas – Magne Ove Varsi (doaim.). *Gáldu čala*, nr 2/2005. Guovdageaidnu: Algoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš. (32 s.)
http://www.galdu.org/govat/doc/galdu_2_2005_engelsk_net.pdf

Balto, Asta (1997). *Sámi mánáidbajásgeassin nuppástuvvá*. Oslo: Ad Notam Gyldendal. (163 s.)

Balto, Asta Mitkijá (2008). Sámi oahpaheaddjit sirdet árbevirolaš kultuvrra boahntevas buolvvaide. Dekoloniserema akšuvdnadutkamuš Ruota beale Sámis. *Dieđut*, 4/2008. Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla. (Das vällje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Boine, Else Målfrid & Saus, Merete. *Samiske fedres oppdragelsestrategier*. University of Tromsø. (18 s.) [http://uit.no/Content/321417/Art%20Boine%20og%20Saus%20\(2\).pdf](http://uit.no/Content/321417/Art%20Boine%20og%20Saus%20(2).pdf)

Erke, Reidar & Høgmo, Asle (doaim.) (1995). *Identitehta ja eallin*. Guovdageaidnu: Sámi oahpahusraddi. (Das vällje studeanta heivvolaš artihkkaliid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Hirvonen, Vuokko (2003). *Mo sámáidahttit skuvlla?: sámi oahpaheddjiid oainnut ja sámi skuvlla ollašuhhtin: reforpma 97 evalueren*. Sámi allaskuvla, Norgga dutkanráđđi, Kárášjohka: Čálliid Lágádus. (Das vällje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Hirvonen, Vuokko (2003) *Sámi skuvla plánain ja praktihkas – Mo dustet O97S hástalusaid? – Reforpma 97 evalueren*, s. 36-53. Kárášjohka: Čálliid lágádus. (Das vällje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Imsen, Gunn (2009). *Lærerens verden: innføring i generell didaktikk*. Oslo: Universitetsforlaget. Kap. 2, 5, 7-10,13 ja 15 (250 s.)

dahje

Imsen, Gunn (1999). *Lärarens Värld: Introduktion Till Allmän Didaktik*. Lund: Studentlitteratur. Kap. 2, 5, 7-10,13 ja 15 (250 s.)

dahje

Hansén, Sven-Erik & Forsman, Liselott (2011)(doaim.). *Allmändidaktik: vetenskap för lärare*. Lund: Studentlitteratur. (Das vällje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

dahje

Uusikylä, K. & Atjonen, P. 2000. *Didaktiikan perusteet*. Helsinki: WSOY. (216 s.)

Jannok Nutti, Ylva (2007). *Matematiskt tankesätt inom den samiska kulturen – utifrån samiska slöjdares och renskötarens berättelser*, s. 44-65. Luleå University of Technology. (22 s.) [http://pure.ltu.se/portal/sv/publications/matematiskt-tankesatt-inom-den-samiska-kulturen\(f974f610-bceb-11db-9be7-000ea68e967b\).html](http://pure.ltu.se/portal/sv/publications/matematiskt-tankesatt-inom-den-samiska-kulturen(f974f610-bceb-11db-9be7-000ea68e967b).html)

dahje

Joks, Solveig (2007). *Boazodoalu máhtut áiggis áigái: etniid doaibma árbevirolaš oahpaheamis boazodoalus. Dieđut*, 4/2008. Guovdageaidnu: Sámi Instituhtta/Sámi allaskuvla. (Das vállje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Jannok Nutti, Ylva (2008). Outdoor days as a pedagogical tool. Arto Ahonen, Eva Alerby, Ole Martin Johansen, Inna Ryzhkova, Eiri Sohlman & Heli Villanen (doaim.). *Crystals of School Children's Well-being*, s. 199-208. (10 s.) <http://www.arctichildren.net/?depid=26333>

Jannok Nutti, Ylva & Kuoljok, Kajsa (2014). En eldstad, flera berättelser – Unga skapar relationer till tidigare generationers samiska platser. Jokkmokk: Ájtte, Duottar ja Samemusea (24 s.).

Keskitalo, Pigga & Määttä, Kaarina. (2011). *Sámi pedagogihka iešvuodat. Lapland University Press/Lapin yliopistokustannus*. (20 s.)

Lund, Svein (2003). Sámi oahpahuš ja didáktálaš gaskavuodajurddašeapmi – Sámi skuvla vai “Norsk Standard” – Norgga skuvlaodastusat ja sámi oahpahuš, s. 67-73. Kárášjohka: Davvi girji. (7 s.)

Manger, Terje, Lillejord, Sølvi, Nordahl, Thomas & Helland, Turid (2014). *Livet i skolen 1; grunnbok i pedagogikk og elevkunnskap*. Bergen; Fagbokforlaget. (Das vállje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

dahje

Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger, Lidberg, Caroline, Asp-Onsjö, Lisa & Bunar, Nihad (2014). *Lärande, skola, bildning* (3 uppl.). Natur & Kultur. kap. 6 ja 7. (35 s.)

Sámi skuvlahistorjá 1-4 (2005, 2007, 2009, 2010, 2011, 2013). Kárášjohka: Davvi Girji. (Das vállje studeanta heivvolaš artihkkaliid ovttas fágaoahpaheaddjin.)

Sámi dieđalaš áigečála 1-2, 2009. Guovdageaidnu-Romsa: Sámi allaskuvla/Romssa universitehta sámi dutkamiid guovddaš. <http://site.uit.no/aigecala/almmuheamit/> (Das vállje studeanta heivvolaš artihkkaliid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Triumf, Rauna (2009). Muitalusažat láidestit duodjeoahppamii ja - oahpaheapmái. *Sámis – Sámi čálakultuvrralaš áigečála*, 5/2009, s. 6-11. (6 s.) <http://www.samifaga.org/web/index.php?sladja=40&giella1=sam>

Øzerk, Kamil (2009) Ii oidnosis, ii ge mielas - muhtin sápmái guoski bohtosat skuvlaodastusa Máhttolokten evalueremis Jan Henry Keskitalo, Kristine Nystad & Torunn Pettersen (doaim.) *Sámi oahpahuš sámi dutkan sámi ásahuš. Sámi allaskuvla 20 jagi*, s. 135-142. Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla (8 s.)

Láгат, mearrádušat soahpamušat ja oahppoplánat mat gusket vuodđoskuvllaide

NORGGAS:

Kunnskapsløftet – samisk.

<http://www.udir.no/Lareplaner/Finn-lareplan/Kunnskapsloftet-samisk/>

http://www.udir.no/Upload/larerplaner/Fastsatte_lareplaner_for_Kunnskapsloftet/Samiske/oversikter/4/LK06S_tabell_180511.pdf?epslanguage=no

Oahpahusa prinsihpat-Sámi. Oslo. Gonagaslaš girko-, ja oahpahus ja dutkandepartementa. Utdanningsdirektoratet. 4.1.2011.

http://www.udir.no/Upload/larerplaner/Fastsatte_lareplaner_for_Kunnskapsloftet/Samiske/5/prinsipper_for_opplaringen_samisk.pdf?epslanguage=no

Vuodđoskuvlla joatkkaoahpahusa rávisolbmuid oahpahusa oahppoplánat – Oahppoplánat – Oppalaš oassi. Oslo. Gonagaslaš girko-, ja oahpahus ja dutkandepartementa. Utdanningsdirektoratet. 4.1.2011.

http://www.udir.no/Upload/larerplaner/generell_del/5/samisk.pdf?epslanguage=no

RUOFAS:

Skollag (2010:800)

<http://www.skolverket.se/regelverk/skollagen-och-andralagar>

Skolförordningen, SFS 2011:185

http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skolforordning-2011185_sfs-2011-185/?bet=2011:185

Läroplan för sameskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011

<http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/sameskola/laroplan>

Suomas:

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004

http://www.oph.fi/download/139848_pops_web.pdf

Esi- ja perusopetuksen lainsäädäntö

http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/lainsaadanto/perusopetus

Tietoa perusopetuksesta

http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus

Perusopetuslaki

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

(sullii 800 siiddu, lohkanmearri muddejuvvo ovttas studeanttaiguin)

- Aikio, Aimo (2010). *Olmmošhan gal birge: áššit mat ovddidit birgema*. Kárášjohka: Čálliidlagadus. (183 s.)
- Alberti-Espenes, Jostein (2012). *Krenkelse i skolen – mobbingens bakteppe*. Oslo: Gyldendal Akademisk.(187 s.)
- Engh, Dobson, Høihilder (2007) *Vurdering for læring*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (Das vállje studeanta heivvolaš artihkkaliid ovttas fágaoahpaheaddjin)
dahje
- Lindström, Lars, Lindberg, Viveca & Pettersson, Astrid (2013). *Pedagogisk bedömning: om att dokumentera, bedöma och utveckla kunskap*. Stockholm: Liber. (Das vállje studeanta heivvolaš artihkkaliid ovttas fágaoahpaheaddjin)
dahje
- Atjonen, P. (2007). *Hyvä, paha arviointi*. Tammi.
- Bergkastet, Inger, Dahl, Lasse & Hansen Ketil Andreas (2009): *Elevenes læringsmiljø – lærernes muligheter. En praktisk håndbok i relasjonsorientert klasseledelse*. Oslo: Universitetsforlaget. (Das vállje studeanta heivvolaš artihkkaliid ovttas fágaoahpaheaddjin)
dahje
- Aspelin, Jonas & Persson, Sven (2011). *Om relationell pedagogik*. Malmö: Gleerups. (Das vállje studeanta heivvolaš artihkkaliid ovttas fágaoahpaheaddjin)
dahje
- KAUPPILA, R. 2006. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Jyväskylä: PS-kustannus.
ja
InnoSchool - välittävä koulu. *Oppimisen verkostot, ympäristöt ja pedagogiikka*. Verkkoversio: http://innoschool.tkk.fi/framet/InnoSchool_kirja.pdf
- Doverborg, Elisabeth Ingrid Pramling Samulesson (2012). *Att förstå barns tankar: kommunikationens betydelse*. Stockholm: Liber. (93 s.)
- Imsen, Gunn (2014). *Elevers verden: Innføring i pedagogisk psykologi*. Oslo: Universitetsforlaget. (Das vállje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)
dahje
- Imsen, Gunn (2006). *Elevers värld: introduktion till pedagogisk psykologi*. Lund: Studentlitteratur. (Das vállje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)
- Jannok Nutti, Ylva (doaim.) (2011). *Samisk ungdom ett samarbetsprojekt: Att vara ung- Mellan cafébesök och traditionella kunskaper*, Små Skrifter från Ájtte, Ájtte – Svenskt Fjäll- och Samemuseum. (Das vállje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)
- Kuokkanen, Rauna (2008). Sámenissonat, “árbevierru” ja veahkaválddi hámit. Girjjis: Jelena Porsanger (váldodoaim.), Outi Kilpimaa ja Nils Oskal (doaim.). *Sámi dieđalaš áigečála*, 1/2008, s. 28-50. (22 s.) <http://site.uit.no/aigecala/almmuheamit/>
- Kuoljok, Kajsa (2014). *Samisk skyltning: att synliggöra det samiska i vardagen*. Småskrifter från Ájtte. Jokkmokk: Ájtte, svenskt fjäll- och samemuseum. (35 s.)

Laugerud, Stein, Askeland, Norunn & Aamotsbakken, Bente (2014). *Lesing, lekser og læring; tilpasset opplæring og inkludering i den flerkulturelle skolen*. Oslo: Universitetsforlaget. (120 s.)

dahje

Bergmark, Ulrika & Kostenius, Catrine (2011). *Uppskattningens kraft: lärande, etik och hälsa*. Lund: Studentlitteratur. (Das vállje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

dahje

Säljö, Roger & Hjörne, Eva (2013). *Att platsa i en skola för alla: elevhälsa och förhandling om normalitet i den svenska skolan - med samtalsguide*. Lund: Studentlitteratur. (Das vállje studeanta heivvolaš artihkkaliid ovttas fágaoahpaheaddjin)

dahje

Kaikkonen, P. 2004. *Vierauden keskellä. Vierauden, monikulttuurisuuden ja kulttuurienvälisen kasvatuksen aineksia*. Jyväskylän yliopistopaino.

dahje

Laine, Marja (toim.) *Kulttuuri-identiteetti ja kasvat*. *Kulttuuriperintökasvatus kotoutumisen tukena*. (2014) Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seuran julkaisuja 8. Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura. http://kulttuuriperintokasvatus-fi-bin.directo.fi/@Bin/e6beb2c88d8545abc1f9c9249eda8789/1403165307/application/pdf/225130/Kulttuuri-identiteetti_ja_kasvatus.pdf

Sarivaara, Erika K. 2010. *Máttuid giela gáhtten: Stáhtusmeahttun sápmelaččaid sáme giela ealáskahttin Suoma bealde Sámis*. Sámi dieđalaš áigečála 1/2010, s. 51–69. (19 s.)

<http://site.uit.no/aigecala/almmuheamit/>

Øzerk, Kamil (2008). Forholdet mellom språklig utvikling, erfaringsmessig utvikling og skolefaglig utvikling. Therese Sand & Kamil Øzerk (doaim.) *Flerkulturell virkelighet i skole og samfunn*, s 155 - 174. Oslo: Cappelen Damm AS. (20 s.)

Øzerk, Kamil (2008). Interkulturell danning i en flerkulturell skole. Per Arneberg & Lars Gunnar Briseid (doaim.) *Fag og danning -- mellom individ og fellesskap*, s 209 - 228. Oslo: Fagbokforlaget. (20 s.)

(sullii 800 siiddu, lohkanmearri muddejuvvo ovttas studeanttaiguin)

Aikio-Puoskari, Ulla (2008). *Sámi servvodaga dutki – diedalaš vai politihkalaš bargi?* Girjjis: Jelena Porsanger (váldodoaim.), Outi Kilpimaa ja Nils Oskal (doaim.). *Sámi diedalaš áigečála*, 1/2008, s. 3-13. (11 s.) <http://site.uit.no/aigecala/almmuheamit/>

Barnhardt, Ray (2005). *Creating a Place for Indigenous Knowledge in Education: The Alaska Native Knowledge Network*. Greg Smith & David Gruenewald (doaim.). *Local Diversity: Place-Based Education in the Global Age*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates. http://ankn.uaf.edu/Curriculum/Articles/RayBarnhardt/PBE_ANKN_Chapter.html

Cajete, Gregory (2008). *24 Seven orientations for the development of indigenous science education*. Norman K. Denzin, Yvonna S. Lincoln & Linda Tuhiwai Smith (doaim.)(2008). *Handbook of critical and indigenous methodologies*, s.487-496. Los Angeles, Californien: Sage. (9 s.)

Damsgaard, Hilde Larsen (2010): *Den profesjonelle lærer – Profesjonalitetens mange ansikter*. Oslo: Cappelen Akademisk forlag. (202 s.)

dahje

Ohnstad, Frøydis Oma (2010): *Profesjonsetikk i skolen – Lærerens etiske ansvar*.

Kristiansand: Høyskoleforlaget. (141 s.)

dahje

Niemi, Hannele – Sarras, Riitta (doaim.) (2007): *Erilaisuuden valot ja varjot eettinen kasvatus koulussa*. Helsinki. Otava. (vállje 30 s.)

ja

Opettajan ammattietiikka. Helsinki: Opetusalan Ammattijärjestö.

http://extra.oaj.fi/portal/page?_pageid=515,447755&_dad=portal&_schema=PORTAL (10 s.)

Darnell, Frank & Hoem, Anton (1996): *Taken to extremes: education in the far North*. Oslo: Scandinavian University Press. (Das vällje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Denzin, Norman K. Lincoln, Yvonna S. ja Tuhiwai Smith, Linda (doaim.)(2008). *Handbook of critical and indigenous methodologies*. Los Angeles, Californien: Sage. (Das vällje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Hoëm, Anton (2007). *Fra noaidens verden til forskerens. Misjon, kunnskap og modernisering i sameland 1715-2007*. Instituttet for sammenlignende kulturforskning. Oslo: Novus forlag. (Das vällje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Hoëm, Anton (2009). *Sámi dutkan*. Jan Henry Keskitalo, Kristine Nystad & Torunn Pettersen (doaim.) *Sámi oahpahuš sámi dutkan sámi ásahuš. Sámi allaskuvla 20 jagi*, s. 53-58. Guovdageaidnu: Sámi allaskuvla. (6 s.)

Jannok Nutti, Ylva (2010). *Ripsteg mot samisk spetskunnskap i matematik- Lärares perspektiv på transformeringsaktiviteter i samisk förskola och sameskola*. Luleå tekniska universitet, Institutionen för pedagogik och lärande. (Das vällje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Jannok Nutti, Ylva (2013). Matematihkkadoaimmat mánáidgárddis ja skuvllas: Oahpaheddjiid bargu ollašuttit kulturvuodđuduvvan oahpahusa. Anne B. Fyhn (doaim.) *Kultuvrra ja matematihkka*. Bergen: Caspar Forlag AS. s. 53-78. (26 s.)

Jannok Nutti, Ylva (2013). Sámi teachers' experiences of Indigenous school transformation: Culturally-based preschool and school mathematics lessons. *AlterNative*, 9:1, s. 16-29. (14 s.)

Kuokkanen, Rauna (2009). *Boaris dego eana: eamiálbmogiid diehtu, filosofijjat ja dutkan*. Karasjok: ČállidLágádus. (Das vállje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Keskitalo, Pigga Määttä, Kaarina & Uusiautti, Satu (2013). *Sámi Education*. Frankfurt am Main: Peter Lang Edition. (Das vállje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Lipka, Jerry & Mohatt, Gerald V. (1998): *Transforming the culture of schools: Yup'ik Eskimo examples*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Inc. (Das vállje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Owens, Kay, Doolan, Pat, Bennet, Maria, Paraide, Patricia, Logan, Patricia, Jannok Nutti, Ylva et. al. (2012). Continuities in Education: Pedagogical Perspectives and The Role of Elders in Education for Indigenous Students. *Journal of Australian Indigenous Issues*, 15:1, s. 20-39. (21 s.)

Porsanger, Jelena (doaim.) (2008). *Sáme- ja álgoálbmotdutkan etihkka*. Seminára raporta. Sami intituhkka raporta 1/2006. (Das vállje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Sarivaara Erika, Määttä, Kaarina & Uusiautti, Satu. (2013). Sensitivity in indigenous identity research. *European Social Sciences Research Journal*, 1(2), 145-157. (13 s.)
http://www.marynsam.co.uk/uploads/1/4/0/7/14075053/full_text_sensitivity_in_indigenous_identity_research.pdf

Tuhiwai Smith, Linda (1999): *Decolonizing methodologies: research and indigenous peoples*. London: Zed Books. (Das vállje studeanta heivvolaš osiid ovttas fágaoahpaheaddjin)

Tuhiwai Smith, Linda (2012): *Twenty-five Indigenous Project – Decolonizing methodologies: research and indigenous peoples*, s. 143-164.. London: Zed Books. (22 s.)

Postholm, M.B., & Jacobsen, D.I. (2011). *Læreren med forskerblick. En innføringsbok i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Kristiansand: Høyskoleforlaget. (159 s.)

dahje

Kansanen, P. & Uusikylä, K. 2004. *Opetuksen tutkimuksen monet menetelmät*. Juva: PS-Kustannus.

Widding, Göran & Berge, Britt-Marie (2014). Teachers' and Parents' Experiences of Using Parents as Resources in Swedish Primary Education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences: 5th World Conference on Educational Sciences*, s. 1587-1593. (6 s.)

<http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:664204/FULLTEXT01.pdf>

Oasseovttadagaid bargogáibádusat, oasseksámeniid hámit ja deattut loahpalaš árvosánis:

Oasseovttadat ja oahppočuoggát	Bargogáibádus beassat oasseksámenii	Oasseksámena hápmi ja árvvoštallanvuogit	Oasse-ovttadagaid deaddu	
POM 101, 15 oč	1 <i>dohkkehuvvon</i> plánenbargu mii lea njálmmálaččat čilgejuvvon ja ságastallojuvvon studeantasemináras dahje sullasaš bargu mii šiehtaduvvo gaskkal fágaoahpaheadji ja studeanttaid. 1 <i>dohkkehuvvon</i> fágateaksta mearriduvvon fáttás. Aktiivvalaš oasálastin oahpahusas.	Ruovttoeksámen 6-8 siidosas fágateaksta addojuvvon fáttas . Oktagaslaš bargu. Árvosánit A-F addojit.	12,5 %	Oasse-ovttadagaid árvosánit oktiibuot deaddá 50% loahpalaš árvosánis.
POM 102, 15 oč	Dohkkehuvvon prošeaktabarggu okto dahje unnit jovkkožis dahje sullasaš barggu. Oassái bargui galgá välljet vuogas ja heivvolaš lohkanmeari ja ovdanbuktit dan bukto ovdan semináras. Aktiivvalaš oasálastin oahpahusas.	Ruovttoeksámen gos studeanta čállá 8-10 siidosas fágačállosa prošeaktabarggu ja lohkanmeari vuodul. Oktagaslaš bargu. Árvosánit A-F addojit.	12,5 %	
POM 201, 15 oč	1 <i>dohkkehuvvon</i> plána nuppástuhttin- ja ovdánahttindoaimmaide ja oahpponevvui. Aktiivvalaš oasálastin oahpahusas.	Nuppástuhttin- ja ovdánahttindoaimmat ja oahpponeavvu maid sáhtta geavahit bargooktavuođas. Jos studeanta háliida rahkadit filmma, čájáhusa dehe eará, dat lea vejolaš spiehkastit barggu čálalaš hámis. Oktagaslaš bargu ja bargu ovdanbuktit semináras. Árvosátni A-F addojit.	12,5 %	

POM 202, 15 o	<p>Dutkanprošeakta: Studeanta vällje fáttá, hábme ja čilge iežas dutkamuša relevánta gažaldagaid ektui. Bagadalli dohkkeha fáttá ja bagadallá studeantta barggadettiin. Studeanta ráhkada plána mas vällje bargovugiid ja mas čájeha fágalaš ovdáneami</p>	<p>Oktagaslaš bachelorbargu, man viidodat lea birrasiid 20-25 siiddu čálus. Njálmmálaš eksámen bachelorbarggu vuodul. Okta árvosátni A-F addo.</p>	12,5 %	
---------------	---	--	--------	--